

Kul Tur – Kultur för barn och unga i Skärgården 2014-2016

Rapport, år 1

SKUNK

skärgårdsungdomarnas intresseorganisation

SKUNK – skärgårdsungdomarnas intresseorganisation rf
Email: info@skunk.ax
Hemsida: www.skunk.ax

Copyright © SKUNK 2015

Innehållsförteckning

INLEDNING - SYFTE OCH BAKGRUND	4
UTFÖRANDE AV PROJEKTET	4
JÄRNSMIDE @ KÖKAR	5
DRAMA @ KUMLINGE	6
KERAMIK @ VÅRDÖ	8
KERAMIK @ FÖGLÖ	8
GRAFFITI @ BRÄNDÖ	9
SAMMANFATTADE LÄRDOMAR OCH REFLEKTIONER AV REBECCA MATTSSON VIK.	
UNGDOMSCOACH	10
KASAM – KÄNSLA AV SAMMANHANG	10
TRYGGHETSZONEN	10
MARKARBETE	11
SLUTORD OCH FRAMTID	11
BILAGA	FEL! BOKMÄRKET ÄR INTE DEFINIERAT.

Inledning - syfte och bakgrund

SKUNK har under våren 2015 arrangerat ett barn och ungdomskulturprojekt eller som man kan kalla det ett kulturkoordineringsprojekt vid namn Kul Tur – Kultur för barn och unga i Skärgården 2014 – 2016. Projektet är huvudsakligen finansierat av Ålands Kulturdelegations speciella bidrag för "Barn och ungdomskultur i skärgården".

Kultur fyller ett av våra grundläggande behov och är essentiell för var människas lycka och i skärgården finns det många kulturella event och duktiga kulturarbetare men ingen koordinerare eller samordnar så att deras och andras kulturarbetares resurser brett några barn och unga i skärgården. De vittnar tidigare utredningar om. Här behövs SKUNK och kan med sin ungdomscoach fylla en viktig funktion.

Projektets syfte var och är att ge unga i skärgården en bred erfarenhet av olika kulturuttryck och kulturformer, att ge en känsla av sammanhang och att stärka samarbete mellan våra skärgårdskommuner.

Grundtanken för projektet var att erbjuda unga nya upplevelser på hemmaplan och att genom ett kulturpaket koordinerat av SKUNK för att kvalitetssäkra aktiviteterna. SKUNK fick dock betydligt mindre stöd för projektet än beräknat så projektet minimerades till en uppsökande aktivitet i respektive skola. Innehållet i paket skräddarsyddes efter varje skolas önskemål och behov som slutfördes av en kulturutövare, skolan och SKUNK. Varje aktivitet pågick i flera dagar så att alla unga fick en chans att dels pröva på men även fördjupa sig i ämnet om de ville. För att säkerställa att alla aktiviteter har en hög kvalitet och ett bra upplägg i respektive skola var ungdomscoachen med som möjligt stöd för de pedagogiska

och för att hitta praktiska och flexibla lösningar på problem och utmaningar som uppstod under projektet.

Utförande av

projektet

Planeringen

Förutsättningen för projektet var att SKUNK fått bidrag och anställt en ungdomscoach, detta har av olika praktiska anledningar

inte fungerat. Bidraget har möjliggjort projektet men kontinuiteten som är en av ungdomscoachens viktiga delar har av olika skäl inte kunnat ges. SKUNK har många

Foto: Diana Lundqvist

resurspersoner så projektet har ändå på ett bra sätt kunnat genomföras.

Verksamhetsledare Mia Hanström har planerat projektet och SKUNKs ordförande Rebecca Mattsson har för projektet vikarierat som ungdomscoach/projektledare och projektet har också använt sig av sin fadderverksamhet (resurspersoner med olika kompetenser som känner SKUNK väl).

Projektet visar dock vikten av att SKUNK har en ungdomscoach som kan vara en bas i ett dylikt projekt.

Järnsmede @ Kökar

Från Kökar skola kom önskemålet om järnsmede för högstadiet så vi engagerade och pratade ihop oss med Anna Sundblom från Föglö.

Anna har utbildning inom både pedagogik och järnsmede

även arbetserfarenhet samt lokalkännedom. Anna tillsammans med SKUNKledare Rebecca åkte ut till Kökar där årskurs sju och åtta fick inleda dagen i smedjan. Det första Anna lärde ut var att hitta rätt temperatur på järnet. Hon förklarade hur eldstaden fungerade och visade färgerna som järnet får vid olika temperaturer. Sedan fortsatte arbetet med att forma järnet och Anna visade hur man formar till eggjar, spetsar och gör olika figurer. Arbetet fortsatte med att alla skulle göra en spiral och sedan fick eleverna jobba på med sina önskemål. Det gjordes smycken, knivar, skopor och andra konstverk.

Datum: 2-3 mars + 30-31 mars

Timmar: 28

Deltagare: 16

Bonde: Sponsorerat av Antons gästhem

Vi jobbade på under hela skoldagen och smidet gick bra, men det svåra för deltagarna var rast. Ett flertal gånger kom frågan "när får vi rast" och varje gång var de lika förvirrad av svaret "du tar en rast när du behöver det". Vi stötte på när-får-vi-rast-problemet och fick ännu ett bevis på hur bra Kul Tur är. Under våra aktiviteter kunde inte eleverna förlita sig på ett

system som skulle ta de i mål utan här fick de tänka ut sina egna behov och jobba utgående ifrån dessa.

En till sida som var bra med projektet var att eleverna helt nya människor med andra profiler, kunskaper och erfarenheter. Att våga ta plats och fråga efter hjälp av en främmande människa är inte självklart för alla. Det handlar om att ta sig ur sin komfortzone, sin bekvämlighetszon, i det har Skunkledaren en viktig roll. Denne kunde och kan fokusera på deltagarna och coacha dem så att de vågar ta steget och ta sig ut ur sin komfortzone pröva och lära nytt.

Elevkommentarer: En elev sa att det var roligt med smide, han ville lära sig det eftersom hans far och hans farfar är kunniga och då vill han också! Medan en annan tyckte att det

var lite långtråkigt. Efter skoldagen fortsatte smide för de som ville fördjupa sig och lära mer och även andra elever fick komma och pröva på. Dagen efter fortsatte sjuorna och åttorna sina projekt. Niorna hade en likadan workshop några veckor senare.

Utdrag ur SKUNKs ledare vik Ungdomscoach Rebecca Mattssons blogg:

Det här var startskottet för Skunks projekt KulTur. Först ut var Kökar, vi hade Anna som en dag för 20 år sedan gick en kurs i järnsmide och blev helt förälskad. Hon utbildade sig vidare och idag jobbar hon med sin passion och försörjer sig på utställningar och håller kurser så som Skunks KulTur.

Vi började igår med 7- och 8-orna på Kökar och vi lärde oss om temperaturer och hur järnet beter sig. På eftermiddagen kom det en grupp ivriga killar och så körde vi till klockan 6 på kvällen. Så roligt att umgås med alla Kökarsbor och få lära sig smidje. Men vi har inte bara lärt oss om smidje, informal is normal. Vi har övat på hur vi tar plats i sociala sammanhang, hur vi får saker vi vill göra gjorda och hur vi ska agera med andra. Vi jobbar oss bort från tanken "när får vi rast" till att nu tar jag rast för jag behöver det.

Drama @ Kumlinge

Kumlinge hade ett önskemål om drama så SKUNK engagerade Boryana Ivanova som är en internationellt

utbildad kulturarbetare med inriktning på drama och dans. Då SKUNKs ledare var på Kökar och SKUNK sen tidigare hade goda erfarenheter av att samarbeta med Boryana och hon tidigare jobbat på Kumlinge så hon hade direkt kommunikation med bildningschefen och verksamhetsledaren fanns som stöd på ön och vid behov och deltog vi avslutningsuppvisningen hon hade också kunnat hjälpa till om behov uppstod så vi skicka ut henne till Kumlinge utan en SKUNK-ledare.

Boryana var på plats i 4 dagar och hade flera lektioner i alla klasser samt en kväll för de som ville projektet avslutades med en öppen föreställning sista eftermiddagen. Röd markering är Boryanas lektioner.

Temat var att lära sig stå på scen, att lära sig uttrycka sig, ta vara på sina möjligheter utgå ifrån texter, musik och känslor.

Dagis var på plats en dag och deras tema var rolig, allsidig motorisk träning där de får prova på olika sätt att röra sig och använda både kropp och knopp! Att ha kul, i lek och rörelse, att krypa, åla, rulla - det är gymna och dans!

De lite äldre eleverna förbereddes inför veckan och gjorde en textuppgift innan där de formulerade känslor sig i en kort text utifrån rubriken Ensam hemma. Texten användes sedan i drama arbetet.

Efter temadagarna hade Skunks ledare Rebecca en diskussion med Kaj Törnroos bildningschef på Kumlinge om projektet och Kaj berättade att han ser styrkan med projektet att eleverna får prova på aktiviteterna under en längre tid vilket ger ett större värde, de hinner göra det ordentligt. Projektet tangerar flera områden med läroplanen, kreativitet, skapande verksamhet, lära sig uttrycka sig med flera. Annat positivt menar Kaj är att de får jobba med en professionell utövare och som inte heller är en av deras dagliga ledare/profiler och att de får någonting mera än en vanlig dag. Det svåra med konceptet den här gången vara att man fick välja tema helt fritt "ni får välja vad ni vill" det är som att ha ett smörgåsbord med en duk över, svårt att veta vad man kan välja. En styrka med projektet är att eleverna får prova på nya saker på hemmaplan, när det kommer inbjudningar att det händer saker på andra ställen är det bara de allra mest intresserade som åker iväg och flera får nu möjlighet prova och sen att delta.

Mia Hanström SKUNKS verksamhetsledare var med på den avslutande föreställningen: *Jag känner ju både skolan och eleverna sen tidigare och de var fantastiskt att se vad Boryana med sitt medvetna och engagerande arbete hade lyckats få dem att utveckla i form av scener och gestaltning. Temat med ensam hemma var också spännande och belystes både utifrån att det ibland är något positivt och ibland något negativt.*

måndag									
08.30-09.15	bild 1-3			sv 5-6	ma 7/fk 8	sh 9			
09.30-10.15	ok 1-2	en 3		bg 5-6	fi 7-8	sv 9			
10.15-11.00	ma 1-2	ok 3		ma 5-6	fi 7-8	sv 9			
11.30-12.15	slöjd 1-2	ma 3		hi 5-6	sv 7-8	fi 9			
12.30-13.15				en 5-6	re 7-8	ma 9			
13.45-14.30				ldrott 5-6	en 7-9				
14.45-15.30					ldrott 7-9				
tisdag									
08.30-09.15	ma 1-2	sv 3		ldrott 5-6	bg 7-9	en 9			
09.30-10.15	sv 1-2	sv 3		ma 5-6	fi 7-8	fyke 9			
10.15-11.00	en 3			mu 5-6	bg 7-8	fyke 9			
11.30-12.15	slöjd 1-2	ma 3		sv 5-6	sh 7-9	fi 9			
12.30-13.15	ok 3			sv 5-6	fk 7/ma 8	fi 9			
13.45-14.30	re 3			fi 5-6	sv 7-9				
14.45-15.30									
onsdag									
08.30-09.15	bild 1-3			sv 5-7		en 8-9			
09.30-10.15	ok 1-2	ma 3		en 5-6	slöjd/hk 7-9	ma 9			
10.15-11.00	ma 1-2	ok 3		fi 5-6	slöjd/hk 7-9	ma 9			
11.30-12.15	mu 1-3			ma 5-6	slöjd/hk 7-9	ma 9			
12.30-13.15				fi 5-6	ty 7-8	ma 9			
13.45-14.30				sv 5-6	sh 7-9				
14.45-15.30					ldrott 7-9				
torsdag									
08.30-09.15	sv 1-3			bk 5-6	mu 7-9	sv 8	mu 7-9		
09.30-10.15	ok 1-2	slöjd 3		slöjd 5-6	en 7-8	en 9			
10.15-11.00	sv 1-2	slöjd 3		slöjd 5-6	ma 7/fk 8	en 9			
11.30-12.15	mu 1-3			bg 5-6	bild 7-8	fi 9			
12.30-13.15	ldrott 1-3			sv 5-6	fi 7-8	fyke 9			

Keramik @ Vårdö

Konstföreningen/Kulturfabrik
ens Peter Winqvist hade
redan i ansökningskedet
lovat att vara resurs i
rekrytering av kulturarbetare
och han kunde själv komma ut

Datum: 6 + 9 + 26 mars

Deltagare: 24

Timmar: 16

till Vårdö för att hålla workshop om keramik som var skolans önskemål. Peter är en van pedagog och jobbade med hela skolan. Temat för Vårdö var påsk. De jobbade med att göra olika former av påskpynt, Peters upplägg var som sådant att i skolan formade eleverna leran, sedan tog han hem för första bränning och kom tillbaka till skolan då de målade sina konstverk eller utövade glasyrbränning. Dagen var uppdelad enligt årskurser, först ut var 1-2 sedan 3-4 och sist ut 5-6 varje grupp fick ca 2 timmar var. De yngre hade väldigt lätt att ta sig an lera och börja jobba direkt medan några av de äldre eleverna hade svårare att acceptera att deras konstverk inte såg ut som keramiken i butiken. SKUNKs ledare Rebecca och några av eleverna hade en diskussion om vad som är okej, om hur saker och ting kan se ut och hur vi accepterar världen som den är. Rebeccas kommentar: *Det var fantastiskt att höra hur samtalet gick från en fin liten lerbit till samhällets ouppnåeliga ideal.*

Peter åkte ut själv de andra turerna till Vårdö då ungdomscoachen var engagerad på andra håll i skärgården. Hälsning från Peter "Det Skunk kan göra för att föra ut alternativa verksamhetsformer till skärgårdens ungdomar är guld värt." Mail från Vårdö skola efter projektet: *Vi håller verkligen tummarna att KulTur i skärgården kan få en fortsättning! Det upplevdes mycket lyckat av både elever och lärare hos oss!*

Keramik @ Föglö

Föglö hade också valt keramik genom Konstföreningen hade vi fått tips om konstnären Mia Englund. Med Mia hade SKUNKs ledare lagt upp konceptet att varje klass från trean och uppåt skulle få pröva på att göra samma sak. Vi inledde varje grupp med att hitta synonymer till Föglö och fortsatte sedan att göra skrattskydd för värmeljus på samma tema. Det var intressant att se hur lika och olika alla upplevde Föglö och att översätta det till leran.

Datum: 12-13 mars

Timmar: 15

Deltagare: 39

Eleverna fick göra vad som helst till skrattskydd som många hade svårt att arbeta med, de var inte tränade med att göra vad man vill. Tillsammans med lärare så lyckades vi frigöra kreativiteten. Andra fann det däremot frigörande. En elev berättade i utvärdering hur glad han var att han fick göra vad han ville för han tyckte att det fanns alldeles för lite kreativitet i skolan. Vi fick en förstahands upplevelse av hur skolsystemet inte passar för alla elever.

Graffiti @ Brändö

Brändö hade först valt film men diskuterade igen och skolan bedömde att något helt nytt skulle vara viktigare och valde då på elevernas förslag graffiti. SKUNK engagerade graffitimålaren Robin Kärllin från Norrtälje, kontakten ficks genom Norrtäljes kommuns fritidsförvaltning och konstmuseet. SKUNK engagerad fadder Inger Lundberg som SKUNKledare, hon mötte Robin i Mariehamn var med i Brändö 11-13 maj 2015 som praktiskt och pedagogiskt stöd.

Datum: 11-13 maj

Timmar: 12

Deltagare: 12

Boende: Sponsrat av Ålands Elandslags

Utdrag ur Ingers utvärdering:

På tisdagen kom vi till skolan lite över kl 8. Skolan hade ordnat med stora träplakat som ungdomarna skulle få måla på. Robin visade mycket kort några filmer med graffiti på Youtube, att man kan skugga, highlighta och göra 3-D effekter på bokstäver. Sedan fick ungdomarna skissa ett ord som de skulle måla på skyltarna. Robin var lite besviken över att ungdomarna fick "så lite att måla på" och ungdomarna skulle samsas om ett plakat var. Jag kunde se fördelarna med att ungdomarna fick samsas, det blev ett samarbetsprojekt för några medan andra hade svårt att sammanfoga sina två skissidéer till en och delade helt enkelt upp plakatet i två.

En av lärarna på skolan blev eld och lågor över KulTur-besöket och lovade att försöka fixa fram en skrotbil som ungdomarna kunde måla på. Då man lovat regn skulle hon också höra med en lämplig byggnad att vara i om det regnade. Något som är bra att eftersträva i liknande situationer och projekt för SKUNKS del är att hitta en ledare med improvisationsförmåga, pedagogiska kunskaper, initiativförmåga och självklart

kunskap om ämnet man workshopar i. För att säkerställa att alla dessa komponenter finns bör en SKUNK representant vara närvarande om inte workshopsledaren själv besitter dessa komponenter och framförallt kanske inte alltid ser till ungdomarnas egna initiativförmågor, påverkans möjligheter eller förmåga/oförmåga att följa fria tyglar kontra regler som är nödvändiga för att få workshoppen att fungera. En del klarar av mindre planering och ramar medan andra inte klarar av det och behöver mer struktur. Något som ledaren måste känna av i varje enskild grupp.

Seminarier och läger

I och med att stödet för projektet var så pass litet prioriterades uppsökande verksamhet i skolorna, inga gemensamma läger eller seminarier har genomförts inom projektet.

Sammanfattade lärdomar och reflektioner av Rebecca Mattsson vik. Ungdomscoach/ Skunks projektledare

KASAM – Känsla av sammanhang

Vi ser värdet i att engagera ett flertal olika partner och jobba för kontinuitet och långsiktighet och att projekt är för hela skärgården det ger en större känsla av sammanhang. Det finns många studier som visar på att få uppleva KASAM är viktigt för var människas hälsa och eftersom skärgården är ett geografiskt sårbart område är det viktigt att lyfta känslan av betydelsefullhet och sammanhang. Kortvarig pop-up projekt är tungt för skolorna och ger inspiration men inget bestående. SKUNK ambition är att genom sin ungdomscoach underlätta för skolorna att kontinuerligt minst en gång om året ta emot kulturarbetare under flera dagar och att sedan kunna genom seminarier, läger och studiebesök skapa möjligheter för ungdomarna att fördjupa sig på sin fritid. Varje besök måste skraddarsys för att passa skolan, elevgruppen och konstnären.

TRYGGHETZONEN

I skolorna lär sig elever svaren på frågorna de läser av uttalade förväntningar från lärare och elever men också skolan ibland gammaldags pedagogisk kultur begränsar elevernas handlings utrymmer och kompetens. De känner sina lärare och klasskamrater väl och vet vad som händer och när. Detta gör att trygghetszonerna kan bli väldigt starka och svåra att ta sig ur. Det är viktigt att gå utanför trygghetszonen, konstnärligverksamhet med utbildade konstnärer är en bra hjälp för det. Det är också viktigt att träffa nya människor och pröva på nya saker.

MARKARBETE

Markarbete är ett samlingsbegrepp på allt förarbete som görs hos alla partners. Det handlar om kontaktytorna mellan elever och SKUNK, om förtroende mellan alla partners och att skapa arenor där det finns utrymme för alla. SKUNK är en etablerad organisation med över 20 år av ungdomsarbete i skärgården och SKUNK har idag ett brett nätverk inom och utanför skärgården och en bra kontakt med elever, lärare och skolor, vilket gör att SKUNK genom sin ungdomscoach på ett bra sätt kan leda ett projekt som Kul Tur för att stärka barn och ungdomar möjligheter att få del av samhällets satsningar på kultur, vilket. SKUNK ser ungdomscoachen som en infrastrukturell satsning som ska underlätta för barn och unga på olika sätt att ta för sig och att ta del samhällets satsningar och möjligheter. Då de satsningar som görs på fasta Åland inte på samma sätt kommer unga som bor i skärgården till del.

Det krävs att ungdomscoachen är flexibla och kan tänka utanför ramarna samt ha förmågan att samarbeta. Det gäller att i alla led lyssna in alla partners och söka bästa möjliga lösningar.

Det krävs en omfattande kunskap om logistik, boende, transporter och kontakter för en organisation att jobba i helaskärgården. Den kunskapen och kompetens en har SKUNK.

Slutord och framtid

SKUNK vill bygga upp en långsiktighet med projektet Kul Tur, föreningen vill att det skall finnas en varaktig struktur för att stärka barn och ungdomars möjligheter till kultur utövande och kulturutbud i skärgården. Genom återkommande samordnad verksamhet för hela skärgården stärks också sammanhållningen mellan de sex skärgårdskommunerna.

Skunk vill se en långsiktig satsning som ger unga i skärgården en bred erfarenheter av olika kulturuttryck och kulturformer. Genom samarbete med skolan ge "pröva på" upplevelser som leds av konstnärer och sedan ge dem som vill möjlighet att fördjupa sig, att träffa andra intresserade och lära och pröva mer. Verksamheten ska i alla skärgårdskommuner skraddarsys utifrån de befintliga barn- och ungdomsgrupperna i respektive kommun. Verksamheten ska stärka samarbete mellan kommunerna, så att vissa aktiviteter kan göras i olika former av samarbete när det är möjligt. Formen är att kombinera

kulturarbetare,
ungdomsarbetare och
pedagoger i arbetet.
Målet är att byggs upp
en varaktig struktur
för att stärka
kulturutbudet och
skapandet ställning för
barn och ungdomar i
skärgården.

Rebecca Mattsson
projektledare KulTur

